της **ΛΙΝΑΣ ΓΙΑΝΝΑΡΟΥ**

Πάνε πολλά χρόνια, ήταν κάποια στιγμή μετά την απελευθέρωση της Ρόδου, όταν στη νομαρχία γίνονταν εργασίες. Ενα δωμάτιο έπρεπε να αδειάσει εντελώς για να γίνει γραφείο. Δεκάδες κουτιά με έγγραφα πετάχτηκαν στον δρόμο. Ηταν ανάμεσα σε αυτά τα χαρτιά, που ο κ. Σταύρος Γεωργαλλίδης είχε βρει έναν μεγάλο «θησαυρό».

Δύο επίσημα έγγραφα του 1944 με τα ονόματα των Εβραίων Ροδιτών στους οποίους το τουρκικό προξενείο έδωσε την τουρκική υπηκοότητα και έτσι κατάφεραν να διασωθούν από τους Γερμανούς. «Αναχώρησαν βράδυ με βάρκες από την ξύλινη προβλήτα των Κρητικών για τα απέναντι τουρκικά παράλια. Οι υπόλοιποι αιχμαλωτίστηκαν σε στρατόπεδα συγκέντρωσης του νησιού. Μετέπειτα μεταφέρθηκαν με πλοία στα γερμανικά στρατόπεδα χωρίς γυρισμό. Αυτοί που κατόρθωσαν και σώθηκαν, μετά την απελευθέρωση, ξαναγύρισαν στο Ρόδο και διεκδίκησαν στο ακέραιο τις περιουσίες τους», έγραψε ο κ. Γεωργαλλίδης, όταν πρόσφατα ανέβασε τα δύο σπάνια έγγραφα στη σελίδα που διατηρεί στο Facebook «Η Ρόδος του Χτες», έχοντας προσελκύσει πάνω από 8.000 ακόλουθους.

«Εδώ στη Ρόδο, ό,τι είναι άχρηστο το πετάμε» λέει στην «Κ» ο ίδιος, με τον καημό εκείνου που από μικρό παιδί είχε έρωτα με τις «παλιατσαρίες». «Από έξι χρόνων όπου έβλεπα παλιές καρτ-ποστάλ και φωτογραφίες, τις μάζευα». Είχε το γονίδιο. Ο πατέρας του διατηρούσε μία από τις μεγαλύτερες βιβλιοθήκες στη Ρόδο, με αμέτρητους τίτλους βιβλίων, έχοντας συγγράψει μια 12τομη Ιστορία των Δωδεκανήσων. Δεν εκδόθηκε ποτέ, αλλά υπήρξε πολύτιμη παρακαταθήκη για τον γιο. Στα 64 του σήμερα ο Σταύρος Γεωργαλλίδης έχει μία από τις μεγαλύτερες συλλογές με φωτογραφίες, καρτ-ποστάλ και γκραβούρες στα Δωδεκάνησα. «Μπορώ να πω ότι η συλλογή μου ώς το ’50 είναι τελειοποιημένη, είναι όλα στο αρχείο μου». Σε αυτόν προστρέχουν μεταπτυχιακοί φοιτητές για τις εργασίες τους, την πόρτα του χτυπούν συγγραφείς και επιμελητές εκθέσεων. Πριν από λίγες ημέρες, ο Πολιτιστικός Σύλλογος Παστίδας Ρόδου «Καμάρι» τού απένειμε τιμητική πλακέτα, καθώς ο ιστορικός ερευνητής και συλλέκτης είχε «ντύσει» σχεδόν το 50% του «Παραδοσιακού & Λαογραφικού Σπιτιού Παστίδας», με υφαντά, νάκες όπου έβαζαν οι μανάδες τα μωρά, πουκάμισα, φορέματα, φορεσιές, όλα από την προσωπική του συλλογή. Δεν είναι του γούστου του αυτά, οι εκδηλώσεις, οι βραβεύσεις («με χίλια βάσανα, πήγα»), αλλά οι τοπικοί άρχοντες τον έχουν πάρει λίγο από φόβο. Στην παραμικρή «ατασθαλία» τους, ο Γεωργαλλίδης τους στέλνει τη σχετική φωτογραφία. «“Ορίστε τι έλεγες τότε” τους γράφω. Δεν υπάρχει άνθρωπος που να έχει ξεφύγει από τον φακό. Εμένα δεν με ενδιαφέρουν οι παρατάξεις, πάνω απ’ όλα είναι ο τόπος μου».

Οταν στο Facebook ανεβάζει παλιές φωτογραφίες, δέχεται μηνύματα από όλον τον κόσμο. Ανάμεσα στους φίλους της σελίδας είναι και πολλοί ξενιτεμένοι Ροδίτες. «Ο

Phoca PDF

παππούς μου!» θα του γράψει κάποιος, «η θεία μου!» κάποιος άλλος. Η Ρόδος, λέει ο ίδιος, έχει πλούσιο υλικό, γιατί είναι ένας τόπος που έχει περάσει από σαράντα κύματα. «Κάθε σημείο της έχει φωτογραφηθεί σε 15 διαφορετικές περιόδους. Υπάρχει για παράδειγμα το Ενυδρείο πριν φτιαχτεί, επί τουρκοκρατίας, επί ιταλοκρατίας, όταν χτίστηκε, μέχρι πώς είναι τώρα».

Είναι καμιά φορά πικρό να αναμοχλεύεις την ιστορία. Η εβραϊκή κοινότητα ήταν πάντοτε αναπόσπαστο κομμάτι της Ρόδου. Επί πολλά χρόνια στην Παλιά Πόλη συνυπήρχαν η εβραϊκή συνοικία, η τουρκική, η ορθόδοξη, ενώ λειτουργούσε και συναγωγή. Οταν ξέσπασε ο πόλεμος, πολλοί Εβραίοι έπιασαν τους γείτονές τους και τους έδωσαν λίρες και χρυσά να τα φυλάξουν έως ότου γυρίσουν. Οι περισσότεροι δεν επέστρεψαν. Μέχρι σήμερα, οι παλιατζήδες ανακαλύπτουν χρυσά νομίσματα σε παλιά σιδερένια κρεβάτια. Οι πιο πλούσιοι της κοινότητας, τραπεζίτες, γαιοκτήμονες, κατόρθωσαν να στείλουν στην Τουρκία τα χρήματά τους και απευθύνθηκαν στο τουρκικό προξενείο να αλλάξουν υπηκοότητα. Εφυγαν με βάρκες και τουρκικά ονόματα. Ο κ. Γεωργαλλίδης λέει ότι το προξενείο δωροδοκήθηκε αδρά. Αλλοι υποστηρίζουν ότι ο πρόξενος υπήρξε μεγάλος ανθρωπιστής. Πάντως, οι άνθρωποι γλίτωσαν και το ’47 πολλοί επέστρεψαν για πάντα στη Ρόδο.

ΠΗΓΗ: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Phoca PDF